
Innst. O. nr. 58

(2004-2005)

**Innstilling til Odelstinget
fra familie-, kultur- og administrasjonskomiteen**

Ot.prp. nr. 36 (2004-2005)

Innstilling fra familie-, kultur- og administrasjonskomiteen om lov om endringer i lov 21. desember 2000 nr. 105 om opplysningsplikt og angrenerett mv. ved fjernsalg og salg utenfor fast utsalgssted (angrenerettloven) mv.

Innhold

	Side		Side
1. Sammendrag	5	1.3.3 Angreretten	14
1.1 Hovedinnholdet i forslaget	5	1.3.4 Enkelte andre spørsmål	16
1.2 Bakgrunnen for lovforslaget	6	1.3.5 Tilsyn, sanksjoner og tvisteløsning	17
1.2.1 Direktiv om fjernsalg av finansielle tjenester	6	2. Komiteens merknader	18
1.2.2 Noen generelle problemstillinger knyttet til gjennomføringen av direktivet	6	3. Forslag fra mindretall	20
1.3 Departementets merknader til en del hovedspørsmål	8	4. Komiteens tilråding	20
1.3.1 Lovens virkeområde. Definisjoner	8	Vedlegg	24
1.3.2 Plikt til å gi opplysninger og avtalevilkår	10		

Innst. O. nr. 58

(2004-2005)

Innstilling til Odelstinget fra familie-, kultur- og administrasjonskomiteen

Ot.prp. nr. 36 (2004-2005)

Innstilling fra familie-, kultur- og administrasjonskomiteen om lov om endringer i lov 21. desember 2000 nr. 105 om opplysningsplikt og angrerett mv. ved fjernsalg og salg utenfor fast utsalgssted (angrerettloven) mv.

Til Odelstinget

1. SAMMENDRAG

1.1 Hovedinnholdet i forslaget

Forslaget tar sikte på å gjennomføre direktivet om fjernsalg av finansielle tjenester (2002/65/EF) av 23. september 2002 ved endringer i lov 21. desember 2000 nr. 105 om opplysningsplikt og angrerett mv. ved fjernsalg og salg utenfor fast utsalgssted (angrerettloven). Direktivet regulerer fjernsalg av finansielle tjenester, dvs. avtaler som inngås uten at partene møtes, som for eksempel ved telefon, Internett eller ved innsending av svarkupong i markedsføringsmateriell.

Angrerettloven, som blant annet gjennomfører det generelle fjernsalgsdirektivet (97/7/EF), trådte i kraft 1. mai 2001. De to hovedelementene i angrerettloven er opplysningsplikt før og i forbindelse med avtaleinngåelse og angrerett. Finansielle tjenester er i begrenset grad omfattet av loven i dag.

For å gjennomføre EU-direktivet om fjernsalg av finansielle tjenester, foreslås angrerettloven endret slik at det i større grad gjelder regler om opplysningsplikt og angrerett også ved fjernsalg av finansielle tjenester. Reglene blir ufravikelige, dvs. at de ikke kan fravikes til skade for forbrukeren.

Reglene vil gjelde avtaler mellom forbrukere og næringsdrivende. I tillegg til å gjelde for vanlige banker, forsikringsselskap mv., vil de også gjelde når offentlige institusjoner yter finansielle tjenester, som

for eksempel Statens Pensjonskasse, Den Norske Stats Husbank og Statens lånekasse for utdanning.

Reglene om opplysningsplikt gjelder for alle typer finansielle tjenester. Før avtale inngås, skal tjenesteyteren gi forbrukerne opplysninger om blant annet tjenesteyter, den finansielle tjenesten og fjernsalgsavtalen. Det stilles også krav om at forbrukerne skal motta opplysningene på et varig medium, dvs. skriftlig, per e-post eller på papir. Informasjonskravene vil gjelde i tillegg til andre informasjonskrav som følger av spesiallovgivningen, for eksempel finansavtaleloven.

Angrerett vil som utgangspunkt gjelde for alt fjernsalg av finansielle tjenester, ikke bare telefonsalg som i dag, men det foreslås en rekke unntak og begrensninger:

- unntak for forsikringer med varighet mindre enn en måned (for eksempel reiseforsikringer)
- unntak for tjenester der prisen er avhengig av svingninger i finansmarkedet (for eksempel kjøp av aksjer og fondsandeler og avtaler om fastrentelån)
- unntak for lån sikret med pant i fast eiendom eller i andre rettigheter knyttet til fast eiendom
- bortfall av angreretten der avtalen er fullt ut oppfylt fra begge parter side
- plikt til å betale for den tjenesten man har mottatt (for eksempel etableringsgebyr og renter for lån i perioden inntil man angrer).

Twister bør behandles i Bankklagenemnda, Forsikringsskadenemnda, Lånekassens klagenemnd eller Klagenemnda for Husbanken. Det foreslås derfor at Forbrukertvistutvalgets kompetanse begrenses til tvister som ikke kan behandles i en av disse nemndene.

1.2 Bakgrunnen for lovforslaget

1.2.1 *Direktiv om fjernsalg av finansielle tjenester*

Bakgrunnen for forslaget er EUs direktiv om fjernsalg av finansielle tjenester (2002/65/EF) som er innlemmet i EØS-avtalen og skal gjennomføres i norsk rett.

Utviklingen på det finansielle området har vært rask og omfattende de siste årene. Stadig nye produkter utvikles og tilbys forbrukerne. Samtidig inngår forbrukerne i stadig større grad avtaler om finansielle tjenester per telefon, sms eller via Internett. Direktivet inneholder grunnleggende regler om forbrukerbeskyttelse på dette området, og sikrer at reglene innenfor EØS-området i stor grad blir like. Dette gjør kjøp og salg av finansielle tjenester over landegrensene enklere, både for forbrukere og næringsdrivende.

Direktivet gjelder avtaler om finansielle tjenester inngått ved fjernsalg. Begrepet finansielle tjenester favner vidt, og dekker blant annet forsikring og individuelle pensjonsavtaler, tradisjonelle banktjenester som kontoavtaler, avtaler om betalingskort og betalingsformidling, samt investeringstjenester, som avtaler knyttet til kjøp og salg av fondsandeler og aksjer. Definisjonen er ikke uttømmende, slik at direktivet også vil fange opp nye produkter som utvikles og tilbys forbrukerne i fremtiden.

Bare avtaler mellom forbrukere og næringsdrivende omfattes. Direktivet gjelder også når offentlige institusjoner yter finansielle tjenester.

Direktivets hovedbestemmelser inneholder regler om:

- krav til opplysninger som skal gis forbrukeren før avtalen inngås, artikkel 3
- krav om at forbrukeren skal motta forhåndsopplysninger og avtalevilkår skriftlig, på papir eller e-post, og når dette skal skje, artikkel 5
- innføring av en rett til å gå fra avtalen, angrerett i 14 dager, men 30 dager for livsforsikringsavtaler og individuelle pensjonsavtaler, artikkel 6. Det er unntak, blant annet for korttidsforsikringer, avtaler som fullt ut er oppfylt og avtaler knyttet til verdipapirer o.l. Hvert enkelt land vurderer ved gjennomføringen om blant annet boliglån og lån som er sikret ved pant i fast eiendom og lignende skal unntas fra angreretten
- oppgjør ved bruk av angreretten og forpliktelse for forbrukeren til å yte delbetaling for mottatte ytelser når angreretten brukes, artikkel 7
- rett til annullering av transaksjoner og tilbakebetaling til forbrukeren ved svikaktig misbruk av forbrukerens betalingskort, artikkel 8
- forbud mot å yte eller kreve betaling for tjenester som ikke er bestilt, artikkel 9
- begrensninger i bruken av visse kommunika-

sjonsmidler i markedsføringsøyemed, blant annet krav om forhåndssamtykke ved bruk av e-post og rett til å reservere seg mot uønsket markedsføring, artikkel 10.

1.2.2 *Noen generelle problemstillinger knyttet til gjennomføringen av direktivet*

1.2.2.1 GENERELT OM BEHOVET FOR FORBRUKERBESKYTTELSE OG LIKE KONKURRANSEVILKÅR FOR DE NÆRINGSDRIVENDE

Departementet vil bemerke at selv om det norske regelverket knyttet til markedsføring og omsetning av finansielle tjenester allerede i dag er godt og ivaretar viktige forbrukerhensyn, så vil forslaget medføre en ytterligere styrking på noen områder. Departementet har ved utarbeidelse av forslaget generelt foretatt avveininger mellom behovet for like rammevilkår og for forbrukerbeskyttelse, sistnevnte ut fra de erfaringer blant annet Forbrukerrådet og Forbrukerombudet har med ulike former for markedsføring og salgsvirksomhet.

1.2.2.2 DIREKTIVET INNEBÆRER DELVIS TOTALHARMONISERING OG GIR DERFOR I BEGRENSET GRAD SPILLEROM FOR NASJONALE REGLER. ANDRE EU-DIREKTIVER

Direktivet er delvis et totalharmoniseringsdirektiv.

Utgangspunktet mht. angreretten er totalharmonisering. Dette innebærer at en ved gjennomføringen i norsk rett må velge den eller de løsningene som direktivet foreskriver. På noen punkter som gjelder angreretten er det imidlertid valgfrihet.

Når det gjelder opplysningspliktbestemmelsene, kan landene innføre eller opprettholde regler som går videre enn direktivet (minimumsharmonisering).

Andre EU-direktiver som er innlemmet i EØS-avtalen og gjennomført i norsk rett legger også føringer på hvilke regler man kan ha nasjonalt om angrerett. Dette gjelder EUs dørsalgdirektiv fra 1985. Også EUs generelle fjernsalgsdirektiv fra 1997 om fjernsalg av varer og andre tjenester enn finansielle tjenester, har regler om angrerett.

I eksisterende angrerettlov ligger altså disse to EU-direktivene til grunn, og setter rammer for hvilke regler man kan ha. Disse direktivene er ikke blitt oppdatert og samordnet i forbindelse med vedtakelsen av direktivet om fjernsalg av finansielle tjenester. Det er derfor en del punkter der det er dårlig sammenheng eller ubegrunnede forskjeller mellom reglene.

1.2.2.3 HARMONISERING MED ANNET REGELVERK

1.2.2.3.1 *Forslag i høringsnotatet*

Departementet vurderte ved utarbeidelsen av forslaget om det var hensiktsmessig med en forenkling

og harmonisering av regelverk ved gjennomføringen av direktivet. Forslaget som ble sendt på høring tok imidlertid utgangspunkt i at en samordning ikke ville være hensiktsmessig, og at endringene utelukkende er en innføring av de reglene direktivet fastsetter.

Departementet uttalte i høringsnotatet at en samordning med annen lovgivning ikke anses hensiktsmessig i forbindelse med dette arbeidet, blant annet fordi ytterligere forbrukerregelverk på finansområdet er under utarbeidelse i EU. Departementet foreslo derfor å gjennomføre direktivets bestemmelser i angrerettloven uten å samordne med andre lover.

For så vidt gjelder en samordning av reglene i angrerettloven ved ulike produkter og salgsformer, ble det i høringsnotatet vist til at direktivene legger så mange og til dels motstridende premisser at det vil være svært vanskelig å få til et konsistent, helhetlig og noenlunde enkelt regelverk. Departementet viste også til at det er varslet en mer omfattende gjennomgang av EU-regelverket på dette området, og at det vil være bedre å avvente en slik gjennomgang enn å innføre regler som likevel ville måtte endres igjen om kort tid. Ettersom det allerede er angrerett på finansielle tjenester ved salg utenfor fast utsalgssted, samt at norsk regelverk i dag har utfyllende regler i spesiallovgivningen om informasjon i forbindelse med avtaler om finansielle tjenester, vil det heller ikke være noe stort udekket behov for forbrukerbeskyttelse. Det ble derfor ikke foreslått endringer i øvrig regelverk, med unntak av fjerning av en maksimalfrist for angreretten ved salg utenfor fast utsalgssted. Bakgrunnen for dette var at departementet er blitt kjent med at en slik frist ikke er forenlig med EUs dørsalgsdirektiv.

1.2.2.3.2 Departementets vurderinger

Departementet opprettholder forslaget om ikke å foreta noen samordning med bestemmelsene i annet regelverk om finansielle tjenester, og viser til Justisdepartementets høringsuttalelse der det fremgår at det vil være naturlig å vurdere samordning i forbindelse med fremtidig revisjon av spesiallovgivningen. Departementet vil imidlertid påpeke at mange av reglene det kunne være tale om å foreta en samordning av, har bakgrunn i ulike direktiver som også inneholder ulike opplysningsbestemmelser. Dette begrenser i seg selv mulighetene for samordning. Tilsynelatende nokså like opplysningskrav kan heller ikke alltid samordnes fordi de har ulikt anvendelsesområde eller ulikt formål. Mens reglene som foreslås her skal gi forbrukeren opplysninger om tjenesteyteren, den finansielle tjenesten og avtalen, vil spesiallovgivningen typisk inneholde krav til opplysninger om selve tjenesten.

Den enkelte tjenesteyter må dermed fortsatt holde seg til flere forskjellige regelverk og at disse

kan ha til dels overlappende bestemmelser. Informasjons- og avtaleinngåelsesrutiner innrettes etter det vi kan forstå nokså standardisert og skjematisk, og det er ved utarbeidelsen av disse man må undersøke kravene i flere ulike lover. Ingen høringsinstanser har påvist noen motstrid mellom gjeldende regelverk og forslaget til endringer i angrerettloven. Annet regelverk inneholder heller ikke noe forbud mot å opplyse om mer enn det som kreves, slik at en tjenesteyter kan velge å opplyse om for eksempel både adresse og organisasjonsnummer ved alle former for avtaleinngåelse og ikke bare ved fjernsalg for å få til standardiserte løsninger.

Dersom man skulle gå gjennom alt regelverket nå med sikte på samordning, ville det for en del bestemmelsers vedkommende bare være en midlertidig løsning. Det er for eksempel ventet nye regler om forbrukerkreditt i form av et EU-direktiv som vil medføre behov for lovendring. Det ville etter departementets vurdering være en dårlig løsning å endre regler i spesiallovgivningen nå, for så å måtte endre dem om kort tid.

Det samme hensynet taler for at det heller ikke foretas noen samordning av reglene i angrerettloven om opplysningsplikt og angrerett for de ulike produkter og salgsformer. Departementet vil også påpeke at når gjeldende angrerettlov er såpass kompleks, skyldes det at loven regulerer mange ulike produkter og salgsformer, der det i varierende grad er behov for forbrukerbeskyttelse.

EU setter i 2005 i gang en gjennomgang av flere forbrukerdirektiver, blant annet direktivene om dørsalg og fjernsalg, med sikte på harmonisering og større konsistens i reglene. Dette arbeidet vil ventelig resultere i behov for endringer i norsk rett senere. Det er derfor hensiktsmessig å la en helhetlig gjennomgang av angrerettloven bero til resultatet av EUs gjennomgang foreligger.

1.2.2.4 VALG AV LOVTEKNISK LØSNING - GJENNOMFØRING I ANGRERETTLOVEN

Departementet går inn for å gjennomføre direktivet ved endringer i gjeldende angrerettlov. Det er etter departementets vurdering mest hensiktsmessig at alle angrerettreglene finnes i angrerettloven, selv om det medfører at loven blir mer omfattende enn i dag. Direktivet om fjernsalg av finansielle tjenester er en videreføring og supplerende av det generelle fjernsalgsdirektivet, og inneholder de samme elementene; angrerett og opplysningsplikt før og i forbindelse med avtaleinngåelse. Angrerettloven er dessuten i ferd med å bli kjent og innarbeidet, og må antas å være den loven brukerne søker til ved spørsmål om angrerett.

1.3 Departementets merknader til en del hovedspørsmål

1.3.1 Lovens virkeområde. Definisjoner

1.3.1.1 BEGREPET FINANSIELLE TJENESTER

1.3.1.1.1 *Departementets forslag i høringsnotatet*

For å sikre at de norske reglene som gjennomfører direktivet får samme virkeområde som direktivet, foreslo departementet i høringsnotatet at det tas inn en definisjon av "finansiell tjeneste" som tilsvarer direktivets i angrerettloven § 6 bokstav f.

Ved vurderingen av om en tjeneste omfattes av de foreslåtte reglene, må man ta utgangspunkt i tjenestens karakter og ikke hvem som tilbyr den. Det vil ikke i seg selv være avgjørende om tjenesteyter er konsesjonspliktig, underlagt tilsyn eller om virksomheten er omfattet av særlovgivning. På den annen side kan det imidlertid ikke utelukkes at det i tvilstilfelle kan få betydning om tilbydereren av tjenesten har sin hovedvirksomhet innenfor finanssektoren eller ikke.

Departementet antok videre at det karakteristiske ved en finansiell tjeneste er at den har med finanser å gjøre. Det finansielle elementet må videre være *hovedelementet* i avtalen mellom forbrukeren og tjenesteyteren.

Departementet pekte videre på at en tjeneste må være særskilt priset for å komme inn under definisjonen. Dersom forbrukeren ikke betaler noe for tjenesten som ytes, vil det verken være behov for de opplysningene dette regelverket gir anvisning på eller for angrerett. Det kan imidlertid være annet regelverk som pålegger opplysningsplikt også der tjenesten er gratis for forbrukeren.

1.3.1.1.2 *Høringsinstansenes syn og departementets vurderinger*

Ingen høringsinstanser gikk imot at det tas inn en definisjon i angrerettloven av hva som anses som finansiell tjeneste i denne loven. Departementet foreslår å beholde den formuleringen som ble foreslått i høringsnotatet. Det vises til lovforslagets § 6 f.

Særlig om rådgivning

I høringsnotatet la departementet til grunn at visse rådgivningstjenester ytt ved fjernsalg er å anse som finansielle tjenester.

Departementet uttalte videre at dersom forbrukeren kjøper finansielle tjenester som følge av rådgivning som han eller hun ikke betaler for, enten ved råd fra en ansatt i en finansinstitusjon eller ved råd fra en uavhengig rådgiver som finansierer sin virksomhet ved provisjon av salget av finansielle produkter, gjelder forslaget regler om opplysningsplikt og eventuelt angrerett kun for de enkelttjenestene som forbrukeren kjøper, ikke for rådgivningstjenesten i seg selv.

Hvis forbrukeren derimot inngår en avtale med noen som tilbyr rådgivning mot at forbrukeren for eksempel betaler et bestemt årlig beløp eller et engangsbeløp, vil denne avtalen være omfattet av de foreslåtte reglene.

Departementet argumenterte for at ikke bare investeringsrådgivning, men også andre former for finansiell rådgivning bør kunne være omfattet av definisjonen. Forutsetningen er imidlertid at rådgivningen er hovedelementet i forholdet mellom forbrukeren og tjenesteyteren og at den er særskilt priset.

Departementet har som nevnt valgt å ta inn en definisjon av finansielle tjenester i angrerettloven som ligger nær opp til direktivets ordlyd for å sikre at de norske reglene får samme anvendelsesområde som direktivet. Direktivet nevner ikke rådgivningstjenester. Departementet foreslår derfor ikke å ta inn rådgivning i angrerettlovens definisjon av finansiell tjeneste.

Særlig om verdipapirer

I høringsnotatet gav departementet uttrykk for at kjøp og salg av verdipapirer er en finansiell tjeneste i direktivets forstand.

Departementet vil understreke at et utgangspunkt for vurderingen av om en avtale er omfattet av reglene om fjernsalg av finansielle tjenester, vil være forbrukerens behov for opplysninger. Når departementet i høringsnotatet uttalte at kjøp/salg av verdipapirer anses som en finansiell tjeneste uavhengig av hvordan det bedømmes etter annet regelverk, var bakgrunnen at når forbrukeren for eksempel legger inn ordre om kjøp av aksjer hos en tjenesteyter, er det irrelevant i forhold til fjernsalgsreglene hvordan oppdraget effektueres, og dermed hvordan virksomheten vurderes etter verdipapirhandelloven. Forbrukeren vil ha behov for opplysninger om tjenesten som ytes, pris, tidspunkt for oppfyllelse og så videre, uavhengig av om tjenesteyter "matcher" ordren mot en annen ordre, legger den inn i børsens handelssystem eller selger fra egen beholdning.

Særlig om mottak og formidling av ordre

Departementet ser det slik at en finansiell tjeneste ikke nødvendigvis må inneholde elementer av vurderinger eller rådgivning, for å være omfattet av direktivet. Etter departementets oppfatning vil mottak og formidling av ordre være omfattet av begrepet finansiell tjeneste.

Mottak og formidling av ordre vil slik departementet ser det, kunne være avtaler om separate transaksjoner av samme type som omfattes av § 7 a siste ledd og § 9 a siste ledd. I så fall vil verdipapirforetaket kun ha plikt til å gi forbrukeren disse opplysningene før eller rett etter inngåelse av den første avta-

len, hvis det er mindre enn ett år mellom hver gang kunden foretar kjøp.

1.3.1.2 SÆRLIG OM BEGREPENE FJERNALG OG TELEFONSALG

Direktivet inneholder i artikkel 2 bokstav a en definisjon av "fjernsalsavtale" som tilsvarer definisjonen i det generelle fjernsalgsdirektivet, og som fremgår av angrerettloven § 6 bokstav a. Begrepet "fjernkommunikasjonsmiddel" som inngår i definisjonen av "fjernsalsavtale" er definert i direktivet artikkel 2 bokstav e, en definisjon som tilsvarer definisjonen i det generelle fjernsalgsdirektivet, og som fremgår av angrerettloven § 6 bokstav b. Departementet foreslo i høringsnotatet en videreføring av definisjonen av fjernsalg, og definisjonen av den særlige fjernsalgsformen telefonsalg i gjeldende angrerettlov.

Det stilles opp to vilkår for at det skal anses å foreligge fjernsalg. Ett av vilkårene er knyttet til at tjenesteyteren har tilrettelagt for og faktisk inngår avtaler ved fjernkommunikasjon, og det andre vilkåret er at tjenesteyteren faktisk har markedsført et slikt tilbud om å inngå avtale.

Departementet vil bemerke at det ikke spiller noen rolle om forbrukeren velger å ta kontakt og inngå avtale ved hjelp av en annen form for fjernkommunikasjon enn den som er markedsført. Forutsetningen er at tjenesteyteren har lagt til rette for, og kommuniserer utad, tilbud om inngåelse av avtaler ved hjelp av den typen fjernkommunikasjon forbrukeren benytter. Hvorvidt den enkelte forbruker faktisk har sett en konkret annonse eller ikke spiller ingen rolle.

Norges Fondsmeglerforbund reiser spørsmål om "mottak og formidling av ordre" kan anses som en fjernsalsavtale selv om kommunikasjonen mellom verdipapirforetaket og kunden skjer via telefon.

Departementet vil bemerke at det vil være naturlig å se avtale om opprettelse av konto i Verdipapirsentralen som en egen avtale og inngivelse av ordre som separate avtaler fra denne. Ved vurdering av om en avtale om opprettelse av konto skal anses som inngått ved fjernsalg, må det legges vekt på når en avtale som er bindende for begge parter er inngått. Generelt gjelder det at en avtale kan anses inngått ved fjernsalg, selv om partene møtes, dersom dette skjer etter at avtalen er inngått, og det fysiske møtet kun er knyttet til overlevering av en vare, legitimering, utlevering av nøkler eller lignende.

Når det gjelder spørsmålet om tilfeller der forbrukeren først har vært i personlig fysisk kontakt med den næringsdrivende, er dette noe departementet antar vil skape få problemer i praksis. Selv om en forbruker henter brosjyrer om lån i en banks forretningslokaler og snakker med personalet i form av "en ufor-

pliktende prat", endog med spørsmål knyttet til forbrukerens økonomiske situasjon, for så senere å ta kontakt med den samme banken og inngå en låneavtale via nett eller telefon, vil det være naturlig både for banken og for forbrukeren å anse det som en fjernsalsavtale. Der det er mer omfattende kontakt og konkrete forhandlinger som munner ut i fremsettelse av et konkret lånetilbud i bankens lokaler, vil det ikke være naturlig, verken for kunden eller for banken, å anse avtalen som en fjernsalsavtale, selv om lånedokumenter senere sendes til forbrukeren i posten og han eller hun sender disse tilbake i undertegnet stand for eksempel på fax.

Gjeldende angrerettlov har i § 6 bokstav c en definisjon av telefonsalg.

Departementet foreslo i høringsnotatet at denne definisjonen også skulle legges til grunn for bestemmelser om telefonsalg av finansielle tjenester. Bakgrunnen for at telefonsalg i en del tilfeller reguleres annerledes enn annet fjernsalg er at det må anses som mer aggressiv markedsføring, når forbrukeren kontaktes direkte og personlig hjemme uten at han eller hun er forberedt på det.

1.3.1.3 OPPLYSNINGSPLIKT OG ANGRERETT DER DET INNGÅS EN INNLEDENDE AVTALE (RAMMEAVTALE) ETTERFULGT AV SEPARATE OPERASJONER (ARTIKKEL 1 NR. 2)

Artikkel 1 nr. 2 første avsnitt avgrenser direktivets virkeområde, og departementet reiste i høringsnotatet spørsmålet om bestemmelsen bør gjennomføres i norsk lov for å sikre at anvendelsesområdet for de nye bestemmelsene om fjernsalg av finansielle tjenester er i overensstemmelse med direktivet.

Etter departementets oppfatning vil en etter norsk rett, blant annet ved anvendelse av alminnelige prinsipper for avtaletolkning, komme til det samme resultat som følger av ordlyden i artikkel 1 nr. 2 første avsnitt. Departementet foreslo derfor at det ikke tas inn noen uttrykkelig bestemmelse i loven.

Flere høringsinstanser påpeker at det er viktig for både tjenesteyter og forbruker å ha klart for seg denne avgrensningen av bestemmelsenes anvendelsesområde både med hensyn til opplysningsplikt og angrerett, og det vil derfor være hensiktsmessig at dette fremkommer uttrykkelig i lovteksten.

Departementet har forståelse for høringsinstansenes syn på dette spørsmålet, men etter å ha gjennomgått problemstillingen på nytt, kan departementet imidlertid ikke se at det er mulig å utforme en enkel og forståelig bestemmelse.

Departementet kan heller ikke se behovet for en slik bestemmelse, da det i de fleste tilfeller vil være åpenbart både for forbrukere og tjenesteytere hvordan loven skal forstås på dette punktet.

1.3.2 *Plikt til å gi opplysninger og avtalevilkår*

1.3.2.1 GENERELT/OVERSIKT

Opplysningsplikten er regulert i artiklene 3, 4 og 5. Artikkel 3 inneholder en liste over opplysninger tjenesteyter skal gi forbrukerne i forbindelse med markedsføring.

Artikkel 4 nødvendiggjør ikke endringer i norsk rett. Bestemmelsen slår fast at direktivets krav til forhåndsopplysninger ikke medfører at ytterligere opplysningskrav som følger av andre direktiver bortfaller.

Artikkel 5 bestemmer at forbrukeren skal få opplysningene skriftlig og på hvilket tidspunkt dette skal skje.

Informasjonskravene i direktivet er relativt omfattende, og følger bare delvis av norsk regelverk i dag.

Når det gjelder angrerettloven, inneholder den for finansielle tjenester i dag bare krav om at det opplyses om angreretten ved telefonsalg og salg utenfor fast utsalgssted.

Departementet foreslo i høringsnotatet at direktivbestemmelsene tas inn i angrerettloven som nye bestemmelser om fjernsalg av finansielle tjenester uten at det foretas noen samordning med informasjonskrav i angrerettloven eller andre lover. Departementet viste til at en slik samordning ikke anses hensiktsmessig i forbindelse med arbeidet her, blant annet fordi ytterligere forbrukerregelverk på finansområdet er under utarbeidelse i EU.

Departementet understreket at informasjonsbestemmelsene som gjennomfører direktivet kun vil være et supplement til den øvrige finanslovgivningen i fjernsalgstilfellene. De foreslåtte reglene om fjernsalg av finansielle tjenester fritar ikke tjenesteyteren fra opplysningsplikt etter annet regelverk.

1.3.2.2 OPPLYSNINGER FØR AVTALE INNGÅS - GENERELT (ARTIKKEL 3 NR. 1 OG 3 NR. 2)

I artikkel 3 nr. 1 listes det opp en rekke opplysninger som tjenesteyter skal gi forbrukerne i rimelig tid før de blir bundet av en fjernsalgsavtale eller et tilbud. Det skal gis relativt detaljerte opplysninger om mange forhold, men det er likevel snakk om generelt utformede krav som skal brukes på ulike former for finansielle tjenester.

Opplysningsplikten vedrørende tjenesteyteren skal først og fremst gi forbrukeren informasjon om hvem tilbyderen er og hvordan man kan komme i kontakt med vedkommende, eventuelt om man handler med en representant for tjenesteyter.

Opplysningene om den finansielle tjenesten som ytes, gjelder tjenestens viktigste karakteristika og hva forbrukeren skal betale til tjenesteyter og eventuelt til andre, og om oppgjør/betaling. For så vidt gjelder tjene-

nester som er knyttet til finansielle instrumenter, suppleres kravene med et krav om en særskilt opplysning om risiko.

Opplysningene som skal gis om selve fjernsalgsavtalen gjelder om det finnes en angrerett eller ikke og bruk av denne, eventuell bindingstid, misligholdsbeføyelser, lovvalgs- og vernetingsklausuler og språkkrav m.m.

Opplysningene om klageadgang gjelder for det første om det finnes utenrettslige tvisteløsningsordninger, og opplysninger om garantifond eller erstatningsordninger.

I høringsnotatet foreslo departementet at artikkel 3 nr. 1 gjennomføres i angrerettloven ny § 7 a første ledd.

1.3.2.2.1 *Når opplysningene skal gis*

I tråd med direktivet, foreslo departementet at opplysningene som kreves etter forslaget til ny § 7 a skal gis "i rimelig tid før forbrukeren blir bundet" av en fjernsalgsavtale. Opplysningene skal gis før forbrukeren aksepterer et tilbud fra tjenesteyter eller før forbrukeren gir et tilbud som er bindende for forbrukeren.

Dette er imidlertid ikke krav som stilles til den næringsdrivendes markedsføring. Departementet tok i høringsnotatet utgangspunkt i at tjenesteyter ikke nødvendigvis er forpliktet til å ta med alle opplysningene i alt markedsføringsmaterieell, alle annonser og så videre. Opplysningsplikten etter direktivet må forstås slik at tjenesteyter kun må ha opplysningene tilgjengelige for forbrukere som ønsker å inngå avtale på bakgrunn av markedsføringen. Departementet uttalte at tjenesteyter må ha opplysningene tilgjengelige parallelt med annen markedsføring, samt opplyse om at det finnes ytterligere opplysninger og hvor forbrukerne kan finne dem.

Forbrukerombudet mener næringsdrivende ikke kan pålegges informasjonsplikt om alle de forhold som reguleres i § 7 a første ledd i enhver form for markedsføring. I så fall er det imidlertid svært viktig at det fremgår av markedsføringen hvor ytterligere informasjon er tilgjengelig, slik at det er mulig for forbrukeren å sette seg inn i den.

Departementet er enig med ombudet i at det er viktig at det opplyses hvor ytterligere informasjon er tilgjengelig, og har vurdert om en slik presisering bør tas inn i loven. For å tydeliggjøre at opplysningene må være tilgjengelige parallelt med annen markedsføring, foreslår departementet at det i tillegg presiseres i § 7 a annet ledd siste punktum at det skal opplyses i markedsføringen hvor opplysningene kan fås.

1.3.2.2.2 *Hvordan opplysningene skal gis*

Artikkel 3 nr. 2 inneholder blant annet krav om at forhåndsopplysningene skal gis "på en klar og forstå-

elig måte". Dette følger for en stor del allerede av gjeldende regelverk, både av reglene for finansielle tjenester, og av markedsføringsloven generelt. Departementet foreslo i høringsnotatet at bestemmelsen tas inn i angrerettloven ny § 7 a annet ledd.

Departementet vil bemerke at formålet med denne bestemmelsen er at informasjonen må gis på en slik måte at forbrukerne kan nyttiggjøre seg den. Det er i denne sammenhengen verken noe som er til hinder for, eller noe pålegg om at opplysningene gis en standardisert form. Departementet viser for øvrig til tilsvarende bestemmelse i angrerettloven § 7 annet ledd.

1.3.2.3 OPPLYSNINGSPLIKT I TELEFONSAMTALER (ARTIKKEL 3 NR. 3)

Direktivet (artikkel 3) inneholder særbestemmelser om taletelefon, noen for å motvirke uheldige sider ved telefonsalg (reduere faren for "overrump-ling"), noen for å avhjelpe problemer knyttet til at taletelefon er en muntlig kommunikasjonsform (forenklede opplysningskrav).

Departementets forslag på dette punktet er en direkte gjennomføring av direktivets regler. Departementet deler Forbrukerombudets skepsis til telefonsalg som salgform, særlig når det gjelder kompliserte produkter og avtaler som inneholder elementer som det er vanskelig å redegjøre for, og ikke minst å oppfatte, i en telefonsamtale. Unntaket i direktivet fra å gi alle opplysningene gjelder imidlertid uavhengig av om det er tjenesteyteren eller forbrukeren som foretar oppringningen, og uavhengig av hvem som har tatt initiativet.

Departementet mener også det er usikkert om man ved å unnlate å innføre direktivets unntak fra opplysningsplikten ved bruk av taletelefon, vil avhjelpe problemene ombudet peker på. Forbrukerens mulighet til å nyttiggjøre seg så mange opplysninger som må gis muntlig hvis unntaket ikke innføres, vil antakelig være begrenset. Departementet legger imidlertid avgjørende vekt på at forbrukeren uansett skal motta alle opplysningene skriftlig i etterkant av samtalen, og der tjenesteyteren uoppfordret kontakter forbrukeren, skal det skje før avtaleinngåelsen, jf. forslag til § 9 a.

Behovet for å dokumentere hvilke opplysninger som er gitt, er etter departementets oppfatning ivare tatt i direktivets og angrerettlovens system. Rettsvirkningene etter angrerettloven er knyttet til om tjenesteyteren har gitt fullstendige opplysninger og avtalevilkår på varig medium etter telefonsamtalen, og ikke til om tjenesteyter har oppfylt sin opplysningsplikt i samtalen.

De foreslåtte reglene for telefonsamtaler gir etter det departementet kan se ikke mulighet for spekulasjon i når angrefristen begynner å løpe, ettersom fris-

ten ikke er knyttet til de muntlige opplysningene, men til at alle opplysninger og avtalevilkår er gitt i henhold til § 9 a, jf. forslaget § 22 a annet ledd.

1.3.2.3.1 *Departementets forslag om utvidet opplysningsplikt*

Forbrukerombudet opplyste under departementets arbeid med forslaget at det er et problem at mange forbrukere mener de ikke har mottatt tilstrekkelig informasjon forut for inngåelse av avtaler om investeringer som innebærer et risikomoment for forbrukeren, for eksempel avtaler om investeringer i aksjefond.

Artikkel 3 nr. 1 2) bokstav c pålegger tjenesteyter å gi forbrukeren en særskilt opplysning om risiko knyttet til finansielle instrumenter, som for eksempel at de svinger i verdi og at historisk avkastning ikke er en indikasjon på framtidig avkastning. Dette er opplysninger som vil kunne avhjelpe problemet Forbrukerombudet har pekt på. I henhold til direktivet er imidlertid dette en av de opplysningene forbrukere som samtykker til å få færre opplysninger, ikke vil få i telefonsamtalen. Ved kjøp av investeringstjenester vil ikke forbrukeren ha angrerett, og det er derfor ekstra viktig at forbrukeren får tilstrekkelig god informasjon før avtaleinngåelsen.

Høringsinstansene var delt i synet på om forbrukeren i en telefonsamtale alltid skal få en særskilt opplysning om det eventuelt er knyttet risiko til den finansielle tjenesten. Til argumentet om at man bør være varsom med å innføre ekstrakrav på grunn av forholdet til annet regelverk, vil departementet bemerke at denne opplysningen alltid skal gis skriftlig ved alt fjernsalg. Spørsmålet er kun om den også må bli gitt muntlig i telefonsamtaler. Det er ingen høringsinstanser som har funnet motstrid med annet regelverk verken for taletelefon eller annet fjernsalg, og departementet stiller seg tvilende til om det i seg selv vil skape motstridsproblemer at direktivets unntak ikke skal gjelde akkurat denne opplysningen og denne kommunikasjonsformen.

Departementet kan heller ikke se at det representerer en særlig stor tilleggsbyrde for tjenesteyteren å gi en slik opplysning om risiko i telefonsamtaler. Det kan opplyses at man i det danske og det svenske lovforslaget har valgt samme løsning.

Departementet foreslår derfor at tjenesteyteren der det er aktuelt også i telefonsamtaler må gi opplysningene nevnt i § 7 a første ledd bokstav d, jf. forslag til § 7 a tredje ledd første punktum.

1.3.2.4 AVTALEVILKÅR OG FORHÅNDSOPPLYSNINGER PÅ VARIG MEDIUM (ARTIKKEL 5)

Artikkel 5 regulerer tjenesteyterens opplysningsplikt overfor en forbruker som det skal inngås avtale

med, og fastsetter at forbrukeren skal få informasjonen på et varig medium han eller hun råder over.

Artikkel 5 skal således sikre at forbrukeren har de relevante opplysningene om avtalen og den finansielle tjenesten i en varig form som gir mulighet for sette seg inn i avtalevilkårene og å finne tilbake til opplysningene ved behov.

1.3.2.4.1 Nærmere om kravet til varig medium - et skriftlighetskrav

Departementet antok i høringsnotatet at det i hovedsak er samsvar mellom hvordan begrepet varig medium er å forstå etter gjeldende angrerettlov, og etter direktivet om fjernsalg av finansielle tjenester. Det er imidlertid spørsmål om formuleringen i angrerettloven § 9 "lesbart og lagret på papir eller annet varig medium som forbrukeren råder over" går noe lenger enn definisjonen i direktivet om fjernsalg av finansielle tjenester gir rom for.

Det er viktig at begrepsbruken er konsistent, og departementet vurderte om det bør tas inn en definisjon av "varig medium" i angrerettloven. Departementet mente at dette ikke er hensiktsmessig, særlig tatt i betraktning den raske utviklingen m.h.t. hvilke medier som er tilgjengelige for forbrukerne og som kan tilfredsstille kravene til lagringskapasitet.

Departementet foreslo imidlertid en endring i § 9 slik at ordlyden blir den samme som i forslaget til ny § 9 a. Departementet opprettholder forslaget fra høringsnotatet, med noen mindre endringer i formuleringene.

1.3.2.4.2 Hvilke opplysninger skal forbrukeren få på varig medium?

Tjenesteyteren skal i henhold til artikkel 5 nr. 1 gi forbrukeren "alle avtalevilkår og alle opplysninger som er nemnde i artikkel 3 nr. 1 og artikkel 4".

Departementet har forståelse for at det kan være ønskelig med en presisering av hva som anses som "alle avtalevilkår", fordi manglende oppfyllelse av opplysningsplikten får følger for blant annet angreretten.

Departementet antar imidlertid at det ikke kan gis noen presisering ut over det som følger av en allmenn forståelse av avtalevilkårsbegrepet og foreslår ingen presisering i lovteksten.

1.3.2.4.3 Når skal opplysningene gis skriftlig på varig medium

Opplysningene skal som hovedregel gis "i rimeleg tid før forbrukeren vert bunden av ei fjernsalgavtale eller eit tilbod", jf. artikkel 5 nr. 1.

I artikkel 5 nr. 2 oppstilles imidlertid et unntak fra hovedregelen. Er fjernsalgsavtalen inngått på forbrukerens oppfordring ved hjelp av en fjernkommunikasjonsmetode som gjør det umulig å gi informasjonen

på varig medium før avtalen er bindende, skal tjenesteyteren gi informasjonen på varig medium straks etter at avtalen er inngått.

Direktivets utgangspunkt er at forbrukeren skal få opplysninger og avtalevilkår før avtaleinngåelse slik at beslutningen om å inngå avtale treffes på et best mulig grunnlag. Formålet er å forhindre at forbrukeren inngår avtaler som han eller hun ikke ville inngått dersom han eller hun visste hva avtalen innebærer.

Når det i direktivet artikkel 5 nr. 2 er tatt inn et unntak fra kravet om at opplysningene og avtalevilkårene skal gis før avtaleinngåelse, er dette etter det departementet forstår fordi disse reglene ikke skal være til hinder for at forbrukere kan inngå fjernsalgsavtaler umiddelbart, der forbrukeren har behov for dette.

Formålsbetraktningene i direktivet gir også veiledning om hvilke situasjoner unntaket ikke er ment å dekke. Som departementet også ga uttrykk for i høringsnotatet, antas det at direktivets krav om at avtaleslutningen skal skje på forbrukerens oppfordring innebærer at unntaket ikke kan brukes ved telefonsalg slik dette er definert i angrerettloven. Det har formodningen mot seg at en forbruker som kontaktes av en selger uten selv å ha oppfordret til det, har et så akutt behov for å inngå avtale at dette ikke kan vente til hun eller han har mottatt skriftlige opplysninger.

Departementet opprettholder forslaget fra høringsnotatet på dette punktet, jf. forslag til § 9 a første ledd.

1.3.2.5 UNNTAK FRA OPPLYSNINGSPLIKTEN VED FLERE TRANSAKSJONER AV SAMME TYPE (ARTIKKEL 1 NR. 2 ANNET AVSNITT)

I tilfelle der det inngås flere avtaler mellom de samme parter om påfølgende transaksjoner eller separate transaksjoner av samme type i løpet av mindre enn ett år, gjør artikkel 1 nr. 2 annet avsnitt unntak fra artiklene 3 og 4 slik at tjenesteyter ikke har plikt til å gi forbrukeren forhåndsopplysningene før hver enkelt transaksjon.

Tjenesteyterens opplysningsplikt anses oppfylt også for de påfølgende avtalene hvis opplysningene er gitt i forbindelse med den første avtalen.

Departementet redegjorde i høringsnotatet for hva som anses som "påfølgjande operasjonar eller operasjonar av same type". Det vil være transaksjoner av samme type der forbrukeren kjøper nye andeler i samme fond. Det vil det også være der forbrukeren kjøper aksjer i samme selskap.

Departementet antok at det vil være veiledende for når to avtaler mellom samme parter gjelder transaksjoner av samme type i direktivets forstand, om forhåndsopplysningene forbrukeren skal motta er de samme. Ved kjøp av aksjeposter i børsnoterte selskap

må man i utgangspunktet anta at samme informasjon om risikoen ved å investere i aksjer vil oppfylle kravene til informasjon etter artikkel 3 nr. 1 2), uansett hvilket selskap det er snakk om å kjøpe aksjer i.

Departementet foreslo i § 7 a siste ledd et unntak fra opplysningsplikten som gjennomfører artikkel 1 nr. 2 annet avsnitt.

Direktivbestemmelsens formål er å forhindre at de samme opplysningene gis gjentatte ganger, når det må antas at forbrukeren kjenner tjenesten. Begrunnelsen er at forbrukeren da ikke har behov for å få opplysningene og avtalevilkårene skriftlig hver gang samme tjenesteyter skal utføre en ny transaksjon. Formålsbetraktninger taler for å legge en mer lempelig forståelse av direktivet til grunn enn det ordlyden tilsier.

Departementet legger vekt på at tjenesteytere uansett vil ha opplysningsplikt etter annet regelverk, og at forbrukerens behov for informasjon ivaretas gjennom dette. I tillegg vil forbrukeren alltid kunne kreve å få avtalevilkårene skriftlig, jf. forslag til § 9 b første ledd. Departementet foreslår dermed at det både i § 7 a fjerde ledd og i § 9 a annet ledd, gjøres unntak fra opplysningsplikten ved transaksjoner av samme type.

Forslaget åpner dermed for at tjenesteyteren tilrettelegger et system som gjennom en oversikt over kundenes transaksjoner gir mulighet til å unnlate å gi opplysninger etter angrerettloven, hvis dette anses hensiktsmessig. Departementet antar dette særlig vil være hensiktsmessig i forbindelse med tjenester som er unntatt fra angreretten.

For å kunne benytte seg av dette unntaket må imidlertid tjenesteyteren ha oversikt over hvilken type transaksjoner som er utført for den enkelte kunden, hvilke opplysninger som ble gitt og når det skjedde. Dette er fordi det vil være tjenesteyteren som må vurdere om vilkårene som oppstilles for å benytte seg av unntaket er oppfylt. Dersom det ikke dreier seg om transaksjoner av samme type, eller dersom det har gått mer enn ett år siden sist en transaksjon ble gjennomført, gjelder opplysningspliktreglene i angrerettloven.

Departementet viser til forslag til § 7 a siste ledd og § 9 a siste ledd. Ordlyden er noe endret sammenlignet med høringsnotatet, ut fra Finansnæringens Hovedorganisasjons ønske om at den bør ligge nærmere opp til direktivteksten.

1.3.2.6 ANGRESKJEMA

Med hjemmel i gjeldende angrerettlov har Barne- og familiedepartementet fastsatt obligatoriske angreskjema som forbrukeren skal motta i forbindelse med avtaler forbrukeren har angrevert på.

Departementet foreslo i høringsnotatet at hjemmelen i angrerettloven § 10 endres slik at det blir mu-

lig å fastsette angreskjema også ved salg av finansielle tjenester, dersom det viser seg at det er hensiktsmessig og mulig å komme fram til et angreskjema for de ulike tjenestene.

Departementet konstaterer at høringsinstansene er delt i spørsmålet om angreskjema, men velger å fastholde sitt forslag som i denne omgang kun er å gi hjemmel til å fastsette skjema også for fjernsalg av finansielle tjenester.

Til spørsmålet om det at direktivet er et totalharmoniseringsdirektiv begrenser muligheten til å påby slike angreskjema, vil departementet si at det her ikke er tale om å innføre nye opplysningskrav, men eventuelt en presisering av på hvilken måte opplysningene skal gis. Angreskjema bidrar til å sikre etterlevelse av direktivet artikkel 3 nr. 2 som sier at opplysningene skal gis på "ein klar og forståeleg måte", jf. også forslag til § 7 a annet ledd. Departementet vil peke på at også tjenesteytere vil ha nytte av slike skjema, ut fra at de sikrer seg at forbrukerne får de aktuelle opplysningene. Hvordan skjemaene eventuelt skal utformes og for hvilke tjenester, vil selvsagt måtte vurderes i samråd med relevante myndigheter og næringsorganisasjoner.

1.3.2.7 BØR DET STILLES SPRÅKKRAV UTOVER DE KRAVENE SOM FØLGER AV DIREKTIVET?

I direktivet om fjernsalg av finansielle tjenester har man valgt å pålegge tjenesteyter plikt til å opplyse hvilke(t) språk opplysninger og avtalevilkår er tilgjengelige på, og hvilke(t) språk tjenesteyter vil kommunisere med forbrukere på, jf. artikkel 3 nr. 1 3) bokstav g.

Angrerettloven §§ 7 tredje ledd og 9 tredje ledd inneholder språkkrav. Ved markedsføring som er rettet direkte til norske forbrukere, eller der markedsføringen er på norsk, skal opplysningene gis på norsk.

Departementet foreslo i høringsnotatet at det innføres språkkrav ved fjernsalg av finansielle tjenester på linje med språkkravet som gjelder annet fjernsalg. Begrunnelsen var at det på dette området ofte er kompliserte og omfattende opplysninger forbrukeren må sette seg inn i. Departementet antok at direktivet gir adgang til å innføre et slikt språkkrav da dette vil være å anse som et krav om ytterligere opplysninger som kan tillates etter artikkel 4 nr. 2.

Departementet vil peke på at den foreslåtte bestemmelsen ikke vil begrense muligheten til å bruke andre språk i tillegg til norsk.

Departementet fastholder at artikkel 4 nr. 2 gir hjemmel til å innføre ytterligere språkkrav enn de som følger av direktivet. Etter det departementet har brakt på det rene, har man i de øvrige nordiske landene ikke fremmet forslag om dette.

Direktivet har som formål at forbrukerne skal få tilfredsstillende informasjon om tjenestene som til-

bys, og i tillegg skal opplysningene i henhold til artikkel 3 nr. 2 gis på "ein klar og forståeleg måte". For mange forbrukere vil det være en forutsetning for å kunne nyttiggjøre seg den informasjonen direktivet gir anvisning på, at den er på norsk. Det kan argumenteres med at tjenesteytere vil tilpasse seg dette og bruke norsk, uavhengig av om dette er regulert i angreterretten. Departementet mener likevel det er klargjørende at språkvalget uttrykkelig reguleres i loven. Departementet opprettholder derfor forslaget om at opplysningene skal gis på norsk, men med en litt annen ordlyd, jf. forslaget til § 7 a annet ledd tredje punktum.

1.3.3 *Angreterretten*

1.3.3.1 FORSLAG OM 14 EVT. 30 DAGERS ANGRETERETT

Etter gjeldende angreterrettlov har forbrukeren en 14 dagers angrefrist ved salg utenfor fast utsalgssted og telefonsalg av finansielle tjenester bortsett fra investeringstjenester. Ved annet fjernsalg enn telefonsalg er det ikke angreterrett.

Angreterretten er et hovedelement i direktivet om fjernsalg av finansielle tjenester. Formålet med angreterretten er at forbrukeren skal kunne komme fri fra avtaler som er inngått ved salgsformer som omfattes av direktivet. For fjernsalg er målet å gi forbrukerne mulighet til å utnytte det indre marked gjennom å øke deres valgfrihet. Regler som til dels er harmonisert på europeisk nivå gjør det enklere, både for forbrukere og næringsdrivende, å kjøpe og selge finansielle tjenester over landegrensene.

Hovedforskjellene mellom gjeldende angreterrettlov og direktivet om fjernsalg av finansielle tjenester (for så vidt gjelder fjernsalg av finansielle tjenester) er:

- loven gir bare angreterrett ved telefonsalg av finansielle tjenester, mens direktivet gjelder alt fjernsalg, inkludert bestilling per post, avtaler som inngås per telefon på tjenesteyterens eller forbrukerens initiativ og netthandel.
- etter loven er angrefristen 14 dager, mens den etter direktivet er 14 dager som hovedregel, men 30 dager for livsforsikringsavtaler og individuelle pensjonsavtaler.
- loven gir ikke adgang til å kreve vederlag for tjenester som er ytt fram til angreterretten benyttes, mens etter direktivet skal det ytes vederlag for mottatte tjenester, dersom visse vilkår er oppfylt.
- loven unntar ikke avtaler som er fullt ut oppfylt fra angreterretten, men det gjør direktivet.
- loven unntar ikke korttidsforsikringer fra angreterretten, men det gjør direktivet, jf. forslaget § 22 b bokstav b.
- loven unntar investeringstjenester fra angreterret-

ten, mens direktivet har unntak for "tjenester hvis pris er avhengig av svingninger i finansmarkedet" som favner videre

- loven har ikke noe særlig unntak fra angreterretten for lån knyttet til fast eiendom, mens direktivet åpner for mulighet til å unnta blant annet boliglån og lån som er sikret med pant i fast eiendom.
- både loven og direktivet har den ordningen at for at angrefristen skal begynne å løpe må to vilkår være oppfylt: avtalen må være inngått og tjenesteyteren må ha oppfylt sin opplysningsplikt. Dette innebærer at angrefristen først vil begynne å løpe fra tre uker etter avtaleinngåelse dersom det først er på dette tidspunktet forbrukeren mottar alle opplysninger. Etter loven løper imidlertid fristen uansett ut senest tre måneder etter avtaleinngåelse, eventuelt ett år etter dersom det er opplysninger om angreterretten som ikke er gitt. Direktivet har ikke noen slik avskjæringsregel og gir heller ikke mulighet til å ha en slik regel.

I samsvar med direktivet artikkel 6, foreslås det å innføre en angreterrett, ved nye regler i angreterrettloven nytt kapittel 5 A. Det foreslås at forbrukeren ved å gi melding til tjenesteyteren skal kunne gå fra en avtale uten å angi grunn, jf. forslaget § 22 a. Angrefristen løper i 14 dager, men 30 dager for avtaler for livsforsikring og individuelle pensjonsavtaler. Direktivet inneholder en rekke unntak fra angreterretten.

1.3.3.2 SÆRLIG OM MAKSIMALFRIST, AVSKJÆRING PGA. PASSIVITET/FORELDELSE

Etter direktivet løper angrefristen fra avtaleinngåelsen, ev. fra tidspunktet forbrukeren har mottatt all informasjon som foreskrevet, hvis det skjer på et senere tidspunkt enn avtaleinngåelsen.

Det generelle fjernsalgsdirektivet har en regel om 3 måneder, som er gjennomført som hovedregel i angreterrettloven. I den norske loven er det imidlertid en utvidet frist, til ett år, dersom det er opplysningene om angreterretten som mangler.

I direktivet om fjernsalg av finansielle tjenester finnes det ikke noen 3-måneders regel som i det generelle fjernsalgsdirektivet, og heller ingen tilsvarende begrensninger. Etersom direktivet er et totalharmoniseringsdirektiv, må man følge direktivets løsning.

EF-domstolen har i en avgjørelse slått fast at dørsalgdirektivet hindrer at medlemsstatene i loven foreskriver en slik ytterste tidsfrist. Departementet vil derfor ikke foreslå noen maksimalfrist.

Det virker urimelig at angreterretten skal kunne løpe på ubestemt tid på grunn av at det mangler en eller flere opplysninger, særlig hvis det er opplysninger som uansett ikke har noen stor betydning for den

konkrete avtalen. Det er flere forhold som gjør at dette likevel i praksis ikke vil være noe stort problem.

I og med at departementet underveis i arbeidet er blitt oppmerksom på at fristen i gjeldende lov på 3 måneder/1 år ikke kan opprettholdes på grunn av dørsalgskravet, foreslås denne fjernet for "salg utenfor fast utsalgssted", jf. forslag til endringer i § 11 første ledd og § 18 første ledd.

1.3.3.3 UNNTAK FRA ANGRERETTEN

1.3.3.3.1 Oversikt

For en del tjenester ville det være uheldig med en angrerett, fordi det ville ha åpnet for en urimelig mulighet til spekulasjon fra forbrukerens side dersom forbrukeren kunne gå fra en avtale som viser seg å være ugunstig.

Direktivet om fjernsalg av finansielle tjenester inneholder en rekke unntak /muligheter for unntak og begrensninger, samt presisering av at nasjonale regler om oppsigelse og lignende ikke berøres av direktivet.

Unntakene som følger av direktivet gjelder bl.a.:

- Artikkel 6 nr. 2 bokstav a: Tjenester der prisen avhenger av svingninger på finansmarkedet som tjenesteyteren ikke har noen innflytelse på og som kan forekomme i angreperioden, jf. forslaget til § 22 b bokstav a.
- Artikkel 6 nr. 2 bokstav b: visse korttidsforsikringer, jf. forslaget § 22 b bokstav b.
- Artikkel 6 nr. 2 bokstav c: Avtaler som er fullt ut oppfylt av begge parter, jf. forslaget til § 22 b bokstav c.
- Artikkel 6 nr. 7: Visse kredittavtaler som oppheves etter annen lovgivning om angrerett.

I artikkel 6 nr. 3 angis det dessuten en del tilfeller der medlemsstatene kan fastsette unntak fra angreretten dersom det er ønskelig. Dette gjelder:

- Artikkel 6 nr. 3 bokstav a og b, kreditter knyttet til fast eiendom/panterett i fast eiendom.

1.3.3.3.2 Tjenester hvis pris avhenger av svingninger på finansmarkedet

Direktivet inneholder i artikkel 6 nr. 2 bokstav a et unntak fra angreretten for "finansielle tjenester der prisen er avhengig av svingninger på finansmarkedet som er utenfor tjenesteyterens kontroll, og som kan finne sted i tidsrommet da angreretten gjelder".

Unntaket gjelder avtaler som innebærer at forbrukeren bevisst tar en risiko. Formålet med unntaket er å motvirke at risikoen, gjennom en angrerett, overflyttes til en næringsdrivende som ikke kan påvirke prisforandringen på finansmarkedet.

Departementet foreslår en bestemmelse i § 22 b bokstav a med en formulering som tilsvarer direkte-

vets. Det er etter departementets vurdering ikke hensiktsmessig å ta inn eksempellisten i lovteksten. Det fremgår uttrykkelig av bestemmelsen at oppregningen ikke er uttømmende.

1.3.3.4 SÆRLIG OM FASTRENTELÅN

Et sentralt spørsmål er om fastrentelån omfattes av unntaket i artikkel 6 nr. 2 bokstav a. Spørsmålet om direktivet skal fortolkes slik at unntaket omfatter fastrentelån har vært diskutert på de nordiske samrådsmøtene, men uten at man har kommet til noen felles forståelse.

Dersom man legger til grunn en tolkning som innebærer at fastrentelån ikke omfattes av unntaket, blir spørsmål om unntak for slike lån likevel aktuelt i forhold til en annen bestemmelse i direktivet. Låneavtaler som inngås med fast rente vil for en stor del være boliglån eller lån som er sikret med pant i fast eiendom. Direktivet gir i artikkel 6 nr. 3 bokstav a og b adgang til å unnta slike lån fra angreretten, og departementet reiste derfor spørsmål i høringsnotatet om denne adgangen bør benyttes, og om et eventuelt unntak i så fall bør gjelde både fastrentelån og lån med flytende rente.

De av høringsinstansene som uttaler seg om spørsmålet er delt. Det fremgår av høringsuttalelser at det er argumenter ut fra ordlyd, typen produkter som er opplistet som eksempler og i reelle hensyn, som trekker i forskjellig retning når det gjelder spørsmålet om hvordan direktivet skal forstås.

Etter ordlyden er det tre forutsetninger som må være oppfylt:

- at prisen avhenger av svingninger på finansmarkedet
- at disse svingningene er utenfor tjenesteyterens kontroll
- at svingningene (og dermed endring av prisen) kan finne sted i tidsrommet angreretten gjelder.

At det er en sammenheng mellom prisen på et fastrentelån og finansmarkedet er det ingen tvil om. Det er også klart at disse svingningene er utenfor tjenesteyterens kontroll. At svingningene kan finne sted i tidsrommet angreretten gjelder, synes også rimelig klart, selv om en legger normalfristen på 14 dager til grunn.

Det som gir grunn til nærmere drøftelser er at definisjonen i direktivet krever at prisen "er avhengig av" svingningene. Spørsmålet blir hvor nær sammenheng som skal kreves for at en pris "er avhengig av" svingningene.

Departementet velger å legge til grunn en tolkning av direktivet som innebærer at fastrentelån omfattes av unntaket.

1.3.3.4.1 *Boliglån og lån med pantesikkerhet i fast eiendom og lignende*

Direktivet gir, ettersom det er et totalharmoniseringsdirektiv, bare mulighet til de unntakene som er nevnt i artikkel 6 nr. 3. Det kan dermed ikke gjøres noe generelt unntak for lån.

Departementet pekte i høringsnotatet også på at innføringen av en angrerett i tillegg til retten til førtidig tilbakebetaling kan virke unødig kompliserende og forvirrende både for forbrukeren og den næringsdrivende. Det forhold at det finnes en lovregulert (jf. finansavtaleloven §§ 52 og 53), og formodentlig velkjent, rett til førtidig innfrielse av lån i norsk lovgivning kan derfor være et argument mot å ha angrerett etter angrerettloven for låneavtaler som kan unntas etter direktivet. Retten til førtidig innfrielse kan bli mindre sentral i forbrukernes bevissthet, dersom det er angrerett etter angrerettloven med tilsvarende innhold. Utgangspunktet på de områder man står fritt til å fastsette nasjonalt om det skal være angrerett eller ikke, bør etter departementets syn være at angrerett etter angrerettloven bare skal vurderes der en angrerett tilfører noe ekstra sammenlignet med rettigheter som følger av annet regelverk.

Departementet har i sin vurdering lagt til grunn at de økonomiske konsekvensene for forbrukeren blir de samme, enten forbrukeren benytter angreretten eller retten til førtidig tilbakebetaling, ettersom fastrentelån uansett er unntatt fra angreretten. Det må også presiseres at andre lån enn boliglån eller lån sikret med pant i fast eiendom og lignende ikke kan unntas på grunn av at direktivet ikke inneholder noen unntaksadgang. Dette innebærer at det uansett blir forskjeller i regelverket, som kan være forvirrende og kompliserende. Tjenesteyters plikt til å opplyse forbrukeren om dennes rettigheter vil formodentlig bidra til at forbrukeren kan gjøre fornuftige valg. Departementet mener at det kan være vanskelig å operere med et skille avhengig av hva lånet skal brukes til. Det vises for øvrig til at det bare bør være angrerett der denne tilfører forbrukeren noe ekstra sammenlignet med det som følger av gjeldende rett. Departementet foreslår etter dette at kreditt som er sikret med pant eller annen rettighet i fast eiendom unntas fra angreretten.

1.3.3.5 VIRKNINGER VED BRUK AV ANGRERETTEN

Direktivet inneholder regler om de økonomiske konsekvensene av bruk av angreretten, dels i artikkel 6 nr. 1 og dels i artikkel 7. Hovedprinsippene er at forbrukeren skal betale for den delen av tjenesten som er mottatt, men at det ikke skal kunne kreves noe økonomisk vederlag eller kompensasjon for tjenesteyterens arbeid med avvikling av avtalen i form av "angregebyr", "administrasjonsgebyr" eller lignende.

Virkningene av bruk av angreretten og reglene om det økonomiske oppgjøret mellom partene er tatt inn i forslaget § 22 c. Der avtalen ikke er oppfylt av noen av partene, innebærer bruk av angreretten bare at partenes plikt til å oppfylle faller bort. Dette ligger i angrerettens natur, men departementet har likevel for ordens skyld foreslått å ta det uttrykkelig inn i lovteksten. Dersom avtalen er fullt ut oppfylt fra begge parter, faller angreretten bort, jf. § 22 b bokstav c. Dersom avtalen er delvis oppfylt av en eller begge parter, må det skje et økonomisk oppgjør.

Etter direktivet skal det betales for den delen av tjenesten som er levert, og beløpet skal stå i rimelig forhold til den delen av tjenesten som er levert sammenholdt med avtalens fulle oppfyllelse. Dersom forbrukeren har betalt, kan det være tale om tilbakebetaling, og hvis forbrukeren ikke har betalt blir det et spørsmål om hva som skal betales.

Departementet går inn for regler i samsvar med direktivet i § 22 c.

Det beløpet som skal betales må stå i rimelig forhold til den tjenesten som er ytt, sammenlignet med avtalens fulle oppfyllelse. Dette er særlig aktuelt ved avtaler av en viss varighet, som for eksempel forsikringsavtaler, kredittavtaler eller kontoavtaler og avtaler om betalingskort. Det som skal betales blir en proporsjonal andel av prisen for hele tjenesten.

Betaling kan altså kreves for leverte ytelser fra avtalens påbegynnelse og inntil tidspunktet da angreretten benyttes.

Summen som skal betales kan ikke i noe tilfelle være så stor at den kan oppfattes som en "straff" for å bruke angreretten, jf. direktivets artikkel 7. Forbrukeren pålegges altså å betale de kostnader som påløper uavhengig av om avtalen oppheves eller ikke. Men forbrukeren kan ikke avkreves noen form for ekstra vederlag som følge av opphevelsen i form av gebyr for opphevelse, det være seg administrasjonsgebyr, opphevelsesgebyr eller lignende. Etter departementets vurdering følger dette av at beløpet skal stå "i et rimelig forhold til" omfanget av den tjenesten som allerede er levert sammenlignet med avtalens fulle oppfyllelse, og det anses ikke nødvendig å ta denne begrensningen inn i lovteksten. Eventuell innretning av prissetting av tjenester som i praksis fungerer som "straff" ved bruk av angreretten vil være i strid med bestemmelsen.

1.3.4 *Enkelte andre spørsmål*

1.3.4.1 ARTIKKEL 8 - MISBRUK AV BETALINGSKORT

1.3.4.1.1 *Gjeldende rett og direktivet*

Finansavtaleloven har i § 35 regler om ansvarsfordelingen mellom kontohaveren (kortholderen) og finansinstitusjonen ved misbruk av betalingskort. Utgangspunktet etter bestemmelsen er at det er institu-

sjonen som er økonomisk ansvarlig for det tap kontohaveren lider som følge av at andre urettmessig benytter hans betalingskort. Fra dette utgangspunktet gjøres det imidlertid enkelte unntak.

Etter finansavtaleloven § 35 første ledd må kontohaveren bære en egenandel på 800 kroner for tap som skyldes andres urettmessige bruk av betalingskortet, forutsatt at tilhørende personlig kode (PIN-kode) eller annen lignende sikkerhetsprosedyre er benyttet.

Etter finansavtaleloven § 35 annet ledd bokstav a har kontohaveren et ansvar, som er beløpsmessig begrenset til kr 8000, for tap som skyldes andres urettmessige bruk av betalingskortet, forutsatt at kontohaveren ved grov uaktsomhet har muliggjort misbruket.

Finansavtaleloven § 35 fjerde ledd fastslår at kontohaveren kan pådra seg et ubegrenset ansvar dersom han forsettlig har muliggjort misbruket, eller dersom tapet har oppstått som følge av at han har unnlatt å underrette institusjonen snarest mulig etter å ha fått faktisk kunnskap om den irregulære bruken av kortet.

Direktivet om fjernsalg av finansielle tjenester artikkel 8 har regler om betaling med kort.

1.3.4.1.2 Høringsnotatet

I høringsnotatet ble det lagt til grunn at direktivet artikkel 8 har samme meningsinnhold som den tilsvarende bestemmelsen i det generelle direktivet. Det ble vist til at det tidligere er lagt til grunn at finansavtalelovens regler oppfyller kravene i det generelle direktivet, og at det derfor i utgangspunktet ikke skulle være behov for lovendring som følge av gjennomføringen av det særlige direktivet om fjernsalg av finansielle tjenester. Det ble imidlertid vist til at det har vært reist spørsmål om finansavtalelovens regler fullt ut oppfyller de krav direktivene stiller, og høringsnotatet hadde på denne bakgrunn en gjennomgåelse av forholdet mellom direktivene og finansavtaleloven § 35.

Høringsnotatet inneholdt en drøftelse av forholdet mellom direktivene og finansavtaleloven § 35 første, annet og fjerde ledd.

1.3.4.1.3 Høringsinstansenes syn

Følgende høringsinstanser mener at det på dette punktet ikke er behov for endringer i norsk rett: Finansdepartementet, Kredittilsynet, Den Norske Advokatforening, Finansieringsselskapenes forening, Finansnæringens Hovedorganisasjon, Landsorganisasjonen i Norge og Sparebankforeningen.

Forbrukerombudet og Forbrukerrådet mener på sin side at det er behov for endringer.

1.3.4.1.4 Departementets vurderinger

Justisdepartementet har på bakgrunn av merkningene fra høringsinstansene vurdert om det er behov for å gjøre endringer i finansavtaleloven § 35, men konkluderer at det ikke er behov for å endre bestemmelsen. Når det gjelder departementets drøftelser av Forbrukerombudets og Forbrukerrådets innvendinger vises det til proposisjonen pkt. 3.4 s. 57 flg.

1.3.5 Tilsyn, sanksjoner og tvisteløsning

1.3.5.1 TILSYN OG OFFENTLIGRETTSLIGE SANKSJONER

Etter artikkel 13 skal medlemsstatene sørge for at det finnes egnede og effektive midler til å sikre at bestemmelsene i direktivet blir etterlevd til beste for forbrukerne, herunder at det skal være adgang til å bringe klager inn for domstolene eller for forvaltningsorganer.

Etter departementets vurdering ivaretar de ordningene som finnes i dag mht. offentlig tilsyn og sanksjoner, kravene i direktivet. Det vises også til at både forbrukerorganisasjoner og andre kan bringe saker om overtredelse inn for Forbrukerombudet eller for domstolene.

Det foreslås heller ikke direkte straffesanksjonering av noen av bestemmelsene i angrerettloven, da markedsføringslovens regler om tvangsgebyr og straff indirekte vil komme til anvendelse.

1.3.5.2 SIVILRETTLIGE VIRKNINGER AV MANGLENDE ETTERLEVELSE

Etter artikkel 11 skal medlemsstatene fastsette passende sanksjoner i de tilfellene der bestemmelsene ikke blir etterlevd.

Departementet vil ikke foreslå noen særskilte regler om ugyldighet og erstatning. Det vises til at anvendelse av alminnelige avtalerettslige prinsipper vil kunne medføre ugyldighet og krav om erstatning. En generelt utformet bestemmelse i loven vil etter departementets vurdering uansett ikke kunne gi den nødvendige veiledning om når dette kan være aktuelt. Departementet har også lagt vekt på at det på dette området finnes en god ordning, Bankklagenemnda, både for tvisteløsning for forbrukerne og for å få avklart hvilket ansvar brudd på opplysningsplikten kan medføre.

1.3.5.3 TVISTELØSNING

Departementet tar utgangspunkt i at forbrukerne skal ha tilgang til enkel, rimelig, hurtig, nøytral og kvalitativt god tvisteløsning, se direktivets artikkel 14. Både nemndene og Forbrukertvistutvalget er gode og velfungerende ordninger, som ivaretar disse hensynene.

Departementet mener samarbeidet mellom bransjen og Forbrukerrådet om klagenemnder er svært positivt og fungerer bra. Det er også et viktig prinsipp at kostnadene ved å løse tvister som utgangspunkt skal bæres av de næringsdrivende. På denne måten pulveriseres kostnadene slik at det aktuelle forbrukerkollektivet bidrar til finansiering av behandling av de tvistene som den enkelte forbruker, mer eller mindre tilfeldig, opplever. Forbrukertvistutvalget er på sin side finansiert over statsbudsjettet. Departementet har merket seg at tre av de fire avtalepartene på bransjesiden i Bankklagenemnda uttaler at de er åpne for at nemndas kompetanse utvides.

Direktivet om fjernsalg av finansielle tjenester er ikke like klart på alle punkter. Samtidig er det slik at finansielle tjenester er til dels kompliserte produkter, og utviklingen av nye, til dels sammensatte, produkter skjer raskt. Det vil derfor fort kunne oppstå tolkningsproblemer der det vil være en fordel med spesialkompetanse på feltet. Departementet vurderer det derfor som ønskelig at flest mulig tvister kan behandles av Bankklagenemnda eller Forsikringsskadenemnda som har slik spesialkompetanse.

Flere av høringsinstansene påpeker at parallellkompetanse for Forbrukertvistutvalget (FTU) og nemndene er uheldig fordi det kan oppstå forskjellig praksis. Så lenge ikke alle tjenesteytere som omfattes av loven er omfattet av nemndenes kompetanse, vil dette kunne skje. Nemndene dekker imidlertid størstedelen av de private aktørene, og det er derfor et lite antall saker det dreier seg om.

Statens lånekasse for utdanning og Husbanken er ikke medlemmer av Bankklagenemnda, men har egne klagenemnder. Tildeling av lån mv. regnes som enkeltvedtak og følger forvaltningslovens system med klage til overordnet organ, dvs. klagenemndene. Disse tvistene bør derfor etter departementets oppfatning også unntas fra Forbrukertvistutvalgets kompetanse.

Slik forbrukertvistloven lyder i dag, vil Forbrukertvistutvalget i utgangspunktet ha kompetanse i alle saker knyttet til angrerettloven, jf. § 1 første ledd bokstav c. I § 14 er det imidlertid en hjemmel som gir mulighet for Barne- og familiedepartementet til å godkjenne at klager som ellers faller inn under Forbrukertvistutvalgets kompetanse, i stedet skal behandles av en nemnd. Det vil i første omgang være aktuelt å fastsette at tvister som kan behandles i Bankklagenemnda, Forsikringsskadenemnda, Lånekassens klagenemnd og Husbankens klagenemnd, unntas. Disse nemndene omfatter til sammen størsteparten av tjenesteytersiden.

Forslaget innebærer at tvister som faller inn under de klagenemndene som godkjennes av Barne- og familiedepartementet etter forbrukertvistloven, skal behandles av disse nemndene. Forbrukertvistutvalget

behandler øvrige saker, dvs. hovedsakelig saker med tjenesteytere som ikke er tilsluttet nemndene.

Hjemmelen i forbrukertvistloven § 14 er knyttet til bransjenemnder. Det foreslås derfor en endring av ordlyden i bestemmelsen, slik at adgangen til godkjenning gjelder klagenemnder generelt. Dette medfører at også Lånekassens klagenemnd og Husbankens klagenemnd kan godkjennes. Forholdet mellom ulike nemnder og Forbrukertvistutvalget med hensyn til fordeling av kompetanse vil bli vurdert på generelt grunnlag ved en eventuell fremtidig gjennomgang av tvisteløsning på forbrukersektoren.

2. KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Eirin Faldet, Trond Giske og Torny Pedersen, fra Høyre, Afshan Rafiq, lederen Sonja Irene Sjøli og Olemic Thommessen, fra Fremskrittspartiet, Ulf Erik Knudsen og Karin S. Woldseth, fra Sosialistisk Venstreparti, Magnar Lund Berge og May Hansen, fra Kristelig Folkeparti, Dagrun Eriksen og Ola T. Lånke, og fra Senterpartiet, Eli Sollid Øveraas, viser til forslaget om EUs direktiv om fjernsalg av finansielle tjenester (2002/65/EF) som er innlemmet i EØS-avtalen og skal gjennomføres i norsk rett. Begrepet finansielle tjenester favner vidt, og dekker blant annet forsikring og individuelle pensjonsavtaler, tradisjonelle banktjenester som kontoavtaler, avtaler om betalingskort og betalingsformidling, samt investeringstjenester, som avtaler knyttet til kjøp og salg av fondsandeler og aksjer. Definisjonen er ikke uttømmende, slik at direktivet også vil fange opp nye produkter som utvikles og tilbys forbrukerne i fremtiden.

Komiteen viser til at forslaget tar sikte på å gjennomføre direktivet om fjernsalg av finansielle tjenester (2002/65/EF) av 23. september 2002 ved endringer i lov 21. desember 2000 nr. 105 om opplysningsplikt og angrerett mv. ved fjernsalg og salg utenfor fast utsalgssted (angrerettloven). Direktivet regulerer *fjernsalg* av finansielle tjenester, dvs. avtaler som inngås uten at partene møtes, som f.eks. ved telefon, Internett eller ved innsending av svarkupong i markedsføringsmateriell.

Komiteen viser til at angrerettloven, som blant annet gjennomfører det generelle fjernsalgsdirektivet (97/7/EF), trådte i kraft 1. mai 2001. De to hovedelementene i angrerettloven er opplysningsplikt før og i forbindelse med avtaleinngåelse og *angrerett*. Finansielle tjenester er i begrenset grad omfattet av loven i dag.

Komiteen konstaterer at for å gjennomføre EU-direktivet om fjernsalg av finansielle tjenester,

må angrerettloven endres slik at det i større grad gjelder regler om opplysningsplikt og angrerett også ved fjernsalg av finansielle tjenester. Reglene blir ufravikelige, dvs. at de ikke kan fravikes til skade for forbrukeren.

Komiteen viser til at reglene vil gjelde avtaler mellom forbrukere og næringsdrivende. I tillegg til å gjelde for vanlige banker, forsikringselskap mv., vil de også gjelde når offentlige institusjoner yter finansielle tjenester, som f.eks. Statens Pensjonskasse, Den Norske Stats Husbank og Statens lånekasse for utdanning.

Komiteen viser til at reglene om opplysningsplikt gjelder for alle typer finansielle tjenester. Før avtale inngås, skal tjenesteyteren gi forbrukerne opplysninger om blant annet tjenesteyter, den finansielle tjenesten og fjernsalgsavtalen. Det stilles også krav om at forbrukerne skal motta opplysningene på et varig medium, dvs. skriftlig, pr. e-post eller på papir. Informasjonskravene vil gjelde i tillegg til andre informasjonskrav som følger av spesiallovgivningen, for eksempel finansavtaleloven.

Komiteen viser til at angrerett som utgangspunkt vil gjelde for alt fjernsalg av finansielle tjenester, ikke bare telefonsalg som i dag, men det foreslås en rekke unntak og begrensninger:

- unntak for forsikringer med varighet mindre enn en måned (for eksempel reiseforsikringer)
- unntak for tjenester der prisen er avhengig av svingninger i finansmarkedet (for eksempel kjøp av aksjer og fondsandeler og avtaler om fastrentelån)
- unntak for lån sikret med pant i fast eiendom eller i andre rettigheter knyttet til fast eiendom
- bortfall av angreretten der avtalen er fullt ut oppfylt fra begge parter side
- plikt til å betale for den tjenesten man har mottatt (for eksempel etableringsgebyr og renter for lån i perioden inntil man angrer).

Komiteen slutter seg til disse unntak og begrensninger.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti, deler proposisjonens syn om at *tvister* bør behandles i Bankklagenemnda, Forsikringsskadenemnda, Lånekassens klagenemnd eller Klagenemnda for Husbanken. Det foreslås derfor at Forbrukertvistutvalgets kompetanse begrenses til tvister som ikke kan behandles i en av disse nemndene.

Flertallet støtter hovedlinjene i proposisjonen, med de fremlagte begrensninger og unntak.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti viser til høringsuttalelser fra Forbrukerrådet og Forbrukertvistutvalget, og går imot endringen av § 14 i lov 28. april 1978 om behandling av forbrukertvister. Disse medlemmer mener at Forbrukertvistutvalget bør behandle tvister vedrørende opplysningsplikt og angrerett ved fjernsalg av finansielle tjenester på lik linje med tvister etter andre avtaler som faller inn under angrerettlovens virkeområde. Forbrukertvistutvalgets vedtak får virkning som en dom, og forbrukeren får således tvangsgrunnlag for eventuelle krav mot tjenesteyteren. Disse medlemmer peker på at dette er en klar fordel for forbrukeren i forhold til nemndsvedtak i Bankklagenemnda eller forsikringsklagenemndene som kun er rådgivende.

Disse medlemmer mener at det heller ikke er noen grunn til å unnta tvister om angrerett på avtaler om finansielle tjenester fra behandling i Forbrukertvistutvalget bare fordi det finnes klagenemnder innenfor bransjen. Dette er i dag situasjonen for flere andre bransjer, hvor forbrukeren kan klage til Forbrukertvistutvalget selv om det finnes en bransjenemnd, eksempler er eiendomsmeglingstjenester eller hvitevarer.

Komiteen ser det som en styrkning av forbrukernes stilling innenfor feltet - uten å føre til vesentlige hinder for de næringsdrivende. Komiteen er her enig med departementet som i proposisjonen bemerker:

"(...) at selv om det norske regelverket knyttet til markedsføring og omsetning av finansielle tjenester allerede i dag er godt og ivaretar viktige forbrukerhensyn, så vil forslaget medføre en ytterligere styrking på noen områder."

Komiteen har merket seg at fjernsalg, og kanskje særlig netthandel, er en kostnadseffektiv og konkurransedyktig distribusjonskanal for finansielle tjenester som brukerne slutter opp om. Det er av generell interesse at det innføres fellesregler i EØS-området for fjernsalg av finansielle tjenester, både av hensyn til konkurransesituasjonen og av hensyn til at brukeren skal få den nødvendige tillit til tilbud, forhandlinger og avtaleslutning ved hjelp av denne distribusjonsmåten.

Komiteen har merket seg at det er foretatt en grundig høring i saken og at høringsinstansene i all hovedsak støtter forslaget. Komiteen vil imidlertid si seg enig med Finansnæringens Hovedorganisasjon som har understreket at de er opptatt av at det norske regelverket legger til rette for like konkurransevilkår i de nordiske land, og ber departementet være oppmerksom på dette hensynet i det videre implementeringsarbeidet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti er også enig med Finansieringsselskapenes Forening som uttaler at:

"Opplysningspliktreglene vil med de foreslåtte reglene, sett i sammenheng med hva som allerede eksisterer i finansavtaleloven og kredittkjøpsloven, få et omfang som ikke er lett håndterbart i praksis. Dette har sammenheng med at krav som følger av EU-direktivene gjerne blir lagt i tillegg til de krav som allerede eksisterer etter norsk tradisjon uten at man noen gang går i gjennom for å se om noe av dette kan forenkles. Resultatet blir en informasjonsflyt der man på ulike måter sier tilnærmet det samme. Dette skaper mer forvirring enn forklaring. Vi vil derfor på det sterkeste anmode om at man snarest setter i gang med en total gjennomgang av opplysningspliktreglene for de ulike aktører innenfor finansiell sektor slik at dette blir forenklet og samordnet."

Disse medlemmer vil på denne basis ta opp forslag om at:

"Stortinget ber Regjeringen legge frem sak der man gjennomgår opplysningspliktreglene, sett i sammenheng med hva som allerede eksisterer i finansavtaleloven og kredittkjøpsloven, med sikte på at disse blir forenklet og samordnet, uten at endringene reduserer forbrukervernet."

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti, har forståelse for at spørsmålet om samordning og forenkling reises, men mener det vil være lite hensiktsmessig å igangsette et slikt arbeid nå. Flertallet vil peke på at bakgrunnen for dette særlig er at kontraktslovgivningen i EU for tiden er i betydelig utvikling og at en gjennomgang bør finne sted når det aktuelle EU-regelverket er på plass. Flertallet viser forøvrig til brev fra statsråd Laila Dåvøy datert 8. februar 2005 (vedlegg).

3. FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti:

Stortinget ber Regjeringen legge frem sak der man gjennomgår opplysningspliktreglene, sett i sammenheng med hva som allerede eksisterer i finansavtaleloven og kredittkjøpsloven, med sikte på at disse blir forenklet og samordnet, uten at endringene reduserer forbrukervernet.

4. KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen viser til merknadene ovenfor og til proposisjonen og rår Odelstinget til å gjøre slikt

vedtak til lov

om endringer i lov 21. desember 2000 nr. 105 om opplysningsplikt og angrerett mv. ved fjernsalg og salg utenfor fast utsalgssted (angrerettloven) mv.

I

I lov 21. desember 2000 nr. 105 om opplysningsplikt og angrerett mv. ved fjernsalg og salg utenfor fast utsalgssted (angrerettloven) gjøres følgende endringer:

§ 2 bokstav a skal lyde:

a) salg av varer og andre tjenester enn finansielle tjenester fra salgsautomater og automatiserte forretningslokaler

§ 2 bokstav c skal lyde:

c) auksjonssalg av varer og andre tjenester enn finansielle tjenester. Loven gjelder likevel når det er lagt opp til at budgivningen utelukkende skal skje ved fjernkommunikasjon, og gjelder annet enn brukte varer og særskilt tilvirkede gjenstander. Loven gjelder uansett når auksjonssalg skjer som ledd i en salgsutflukt arrangert av selgeren eller tjenesteyteren

§ 2 bokstav g og h oppheves.

Ny § 3 a skal lyde:

§ 3 a. *Forholdet til annet regelverk*

Loven medfører ingen begrensninger i krav til opplysningsplikt eller krav til avtalen som følger av andre regler.

§ 6 første ledd ny bokstav f skal lyde:

f) *finansiell tjeneste: enhver tjeneste som har karakter av bank-, kreditt-, forsikrings-, individuell pensjons-, investerings- eller betalingstjeneste.*

Overskriften i § 7 skal lyde:

§ 7. *Opplysningsplikt før avtaleinngåelsen ved avtaler om varer og andre tjenester enn finansielle tjenester*

§ 7 fjerde ledd oppheves.

Ny § 7 a skal lyde:

§ 7 a. *Forhåndsopplysninger ved fjernsalg av finansielle tjenester*

I rimelig tid før forbrukeren blir bundet av en fjernsalgsavtale skal tjenesteyteren gi forbrukeren opplysninger om:

- a) tjenesteyterens navn, organisasjonsnummer og ervervsmessige hovedaktivitet og tjenesteyterens geografiske adresse. Har en utenlandsk tjenesteyter en representant her i landet, eller tjenesteyteren for øvrig representeres overfor forbrukeren av en annen næringsdrivende, skal forbrukeren ha tilsvarende opplysninger om representanten,
- b) eventuelle godkjenningsordninger som virksomheten er underlagt og opplysninger om den relevante tilsynsmyndigheten,
- c) den finansielle tjenestens viktigste egenskaper,
- d) eventuelle særskilte risikoer knyttet til det finansielle instrumentet eller til operasjoner som skal utføres. Er tjenestens pris avhengig av svingninger i finansmarkedene, skal det opplyses om dette og om at historisk verdiutvikling og avkastning ikke kan brukes som indikator på framtidig utvikling og avkastning,
- e) den samlede prisen forbrukeren skal betale, inklusive provisjoner, gebyrer og alle skatter og avgifter som betales gjennom tjenesteyteren, og spesifisering av alle enkeltelementer i prisen. Kan det ikke opplyses om nøyaktig pris, skal det opplyses om utregningsgrunnlaget,
- f) at det kan finnes andre avgifter og/eller kostnader som ikke betales gjennom eller blir pålagt gjennom tjenesteyteren,
- g) eventuelle grenser for hvor lenge opplysningene er gyldige,
- h) ordninger for betaling og for oppfylling av avtalen,
- i) eventuelle særlige tilleggskostnader som belastes forbrukeren ved bruk av fjernkommunikasjonsmetoden,
- j) forbrukeren har angrerett eller ikke, den eventuelle angrefristens lengde, vilkår for å bruke angreretten, herunder hvilket beløp forbrukeren kan bli avkrevd ved bruk av angreretten,
- k) hvordan angreretten kan brukes, blant annet hvilken adresse melding om bruk av angreretten kan sendes til, samt om følgene av å ikke bruke angreretten,
- l) avtalens korteste varighet for avtaler om løpende eller tilbakevendende finansielle tjenester,
- m) eventuelle rettigheter avtalen gir partene til før tidlig eller ensidig å avslutte avtaleforholdet, herunder eventuelle vederlag som pålegges i henhold til avtalen i slike tilfelle,
- n) navnet på den medlemsstaten eller medlemsstatene hvis lover er brukt av tjenesteyter som grunnlag for å kontakte forbrukeren før avtalen inngås,
- o) eventuelle lovvalgs- eller vernetingsbestemmelser i avtalen,
- p) på hvilket eller hvilke språk avtalevilkårene og forhåndsopplysningene nevnt i denne bestemmelsen fins, samt på hvilket eller hvilke språk tjenes-

- teyteren, med samtykke fra forbrukeren, forplikter seg til å kommunisere så lenge avtalen løper,
- q) muligheten for å få løst eventuelle tvister med tjenesteyteren utenfor domstolene og hvordan forbrukere eventuelt kan benytte seg av ordningene,
- r) garantifond eller erstatningsordninger som ikke er omfattet av direktiv 94/19/EF om innskuddsgarantiordninger og direktiv 97/9/EF om erstatningsordninger for investorer.

Opplysningene skal gis på en klar og forståelig måte og i en form som er tilpasset den fjernkommunikasjonsmetoden som er brukt. Det skal tas særskilt hensyn til behovet for beskyttelse av umyndige, som for eksempel mindreårige. Der markedsføringen er rettet til norske forbrukere, skal opplysningene være på norsk. Hvis tjenesteyteren ikke gir alle opplysningene i markedsføringen, skal det opplyses om hvor forbrukeren kan få dem.

Forutsatt at forbrukeren uttrykkelig har gitt sitt samtykke til dette, kan tjenesteyteren i telefonsamtaler nøye seg med å gi opplysningene nevnt i første ledd bokstav a, c, d, e og j. Tjenesteyteren skal i så fall informere forbrukeren om at flere opplysninger er tilgjengelige på forespørsel, og hva slags opplysninger dette er. Tjenesteyteren skal uansett gi fullstendige opplysninger etter første ledd skriftlig på varig medium på det tidspunktet som følger av reglene i § 9 a.

Hvis det utføres flere separate transaksjoner av samme type mellom de samme partene uten at det foreligger noen innledende avtale om tjenesten, gjelder bestemmelsen her bare for den første transaksjonen. Hvis det går mer enn ett år mellom transaksjonene, skal opplysningene likevel gis på nytt.

§ 8 første og annet ledd skal lyde:

Departementet kan ved forskrift fastsette at selgeren eller tjenesteyteren plikter å gi andre opplysninger etter §§ 7 og 7 a.

Departementet kan ved forskrift gi nærmere bestemmelser om hvordan opplysningsplikten etter §§ 7 og 7 a skal oppfylles.

Kapitteloverskriften i kapittel 3 skal lyde:

Kapittel 3. Plikt til å gi opplysninger skriftlig på et varig medium

Overskriften i § 9 skal lyde:

§ 9. Opplysningsplikt ved avtaleinngåelse ved avtaler om varer og andre tjenester enn finansielle tjenester

Innledningen til § 9 første ledd skal lyde:

I forbindelse med inngåelse av en avtale skal forbrukeren motta følgende opplysninger skriftlig på et varig medium som forbrukeren råder over:

§ 9 femte og sjette ledd oppheves.

Ny § 9 a skal lyde:

§ 9 a. Opplysninger og avtalevilkår på varig medium ved fjernsalg av finansielle tjenester

I rimelig tid før forbrukeren blir bundet av en avtale skal tjenesteyteren gi forbrukeren alle avtalevilkår og alle opplysninger etter § 7 a første ledd, skriftlig på et varig medium som forbrukeren råder over. Hvis avtalen inngås på forbrukerens oppfordring og det brukes en fjernkommunikasjonsmetode som ikke gjør det mulig å gi avtalevilkår og opplysninger på varig medium før avtaleinngåelsen, skal tjenesteyteren oppfylle sine forpliktelser straks etter at avtalen er inngått.

§ 7 a fjerde ledd gjelder tilsvarende.

Ny § 9 b skal lyde:

§ 9 b. Rett for forbrukeren til ved fjernsalg av finansielle tjenester å få avtalevilkår på papir og til å bytte fjernkommunikasjonsmetode

Forbrukeren kan når som helst under avtaleforholdet be om å få avtalevilkårene på papir.

Forbrukeren har rett til å bytte til en annen fjernkommunikasjonsmetode, med mindre dette er i strid med avtalen eller med den typen finansiell tjeneste som ytes.

Ny § 9 c skal lyde:

§ 9 c. Opplysninger på varig medium ved salg av finansielle tjenester utenfor fast utsalgssted

I forbindelse med inngåelse av en avtale om finansielle tjenester som inngås utenfor fast utsalgssted, skal tjenesteyteren gi forbrukeren opplysninger som nevnt i § 7 a første ledd bokstav j og k skriftlig på et varig medium som forbrukeren råder over.

§ 10 første ledd skal lyde:

Departementet kan ved forskrift fastsette nærmere bestemmelser om krav til oppfyllelse av opplysningsplikten etter §§ 9, 9 a og 9 c, herunder at opplysninger om angreretten skal gis ved bruk av et angrefristformular fastsatt av departementet.

§ 11 første ledd annet punktum skal lyde:

Ved fjernsalg løper fristen uansett ut senest 3 måneder etter at varen er mottatt, eller etter 1 år dersom opplysninger om angrerett ikke er gitt.

Kapitteloverskriften i kapittel 5 skal lyde:

Kapittel 5. Angrerett ved avtaler om andre tjenester enn finansielle tjenester

§ 18 første ledd annet punktum skal lyde:

Ved fjernsalg løper fristen uansett ut senest 3 måneder etter at avtalen ble inngått, eller etter 1 år dersom opplysning om angreretten ikke er gitt.

§ 19 annet ledd oppheves.

Nytt kapittel 5 A skal lyde:

Kapittel 5 A. Angrerett ved avtaler om finansielle tjenester

§ 22 a. Rett til å gå fra avtalen (angrerett) ved fjernsalg

Forbrukeren har rett til å gå fra avtalen (angrerett) innen 14 dager ved å gi melding til tjenesteyteren etter tredje ledd. For avtaler om livsforsikring og individuelle pensjonsavtaler er fristen 30 dager.

Fristen løper fra avtalen er inngått eller, ved livsforsikringsavtaler, fra forbrukeren har fått melding om at avtalen er inngått, forutsatt at avtalevilkårene og opplysningene som kreves med hjemmel i § 9 a første ledd er mottatt på foreskrevet måte. Dersom opplysningsplikten først oppfylles etter avtaleinngåelsen eller melding om at en livsforsikringsavtale er inngått, løper fristen fra det tidspunktet opplysningsplikten er oppfylt.

Bestemmelsen i § 13 om melding om bruk av angreretten og fristberegning gjelder tilsvarende.

§ 22 b. Unntak fra angreretten ved fjernsalg

Angreretten gjelder ikke for

- a) tjenester der prisen avhenger av svingninger på finansmarkedet som tjenesteyteren ikke har innflytelse på og som kan forekomme i angreperioden
- b) avtaler om reise- og reisegodsforsikring eller andre forsikringsavtaler med kortere varighet enn en måned
- c) avtaler som etter forbrukerens uttrykkelige anmodning er blitt oppfylt av begge parter før forbrukeren utøver sin angrerett
- d) kreditt som er sikret ved pant i fast eiendom eller i rettighet knyttet til fast eiendom.

§ 22 c. Gjennomføring av angreretten ved fjernsalg

Ved bruk av angreretten faller partenes plikt til å oppfylle avtalen bort. Dersom noen av partene har oppfylt deler av avtalen, skal det skje en tilbakeføring.

Ved bruk av angreretten kan forbrukeren kun pålegges å betale for den tjenesten som faktisk er levert. Det beløpet forbrukeren skal betale skal stå i rimelig forhold til omfanget av den tjenesten som allerede er levert sammenlignet med avtalens fulle oppfyllelse.

Rett til betaling forutsetter at oppfyllelse av avtalen er påbegynt etter forbrukerens anmodning og at

forbrukeren er blitt opplyst om det beløpet som skal betales i samsvar med reglene i § 7 a bokstav j jf. § 9 a første ledd.

Tjenesteyteren skal snarest mulig og senest i løpet av 30 kalenderdager tilbakebetale ethvert beløp som han har mottatt fra forbrukeren i forbindelse med avtalen, med unntak av eventuelle beløp etter annet ledd. Fristen løper fra den dagen tjenesteyteren mottar melding om bruk av angreretten.

Forbrukeren skal snarest mulig og senest i løpet av 30 kalenderdager tilbakeføre ethvert beløp og/eller formuesgode som han eller hun har mottatt. Fristen løper fra den dagen forbrukeren sender melding om bruk av angreretten.

§ 22 d. Oppheving av visse tilknyttede avtaler ved fjernsalg

Hvis det til en finansiell tjeneste er knyttet en annen fjernsalgsavtale om tjenester som skal leveres av tjenesteyteren, oppheves den andre avtalen uten at det kan kreves vederlag for opphevelsen dersom forbrukeren benytter angreretten etter § 22 a.

Første ledd gjelder tilsvarende når den tilknyttede tjenesten ytes av en annen enn den som yter den finansielle tjenesten på grunnlag av avtale mellom dem. Den som yter den finansielle tjenesten skal i så fall gi melding til den andre tjenesteyteren umiddelbart etter at melding om bruk av angreretten er mottatt fra forbrukeren.

§ 22 e. Rett til å gå fra avtalen (angrerett) ved salg utenfor fast utsalgssted

Forbrukeren har rett til å gå fra avtalen (angrerett) ved å gi melding til tjenesteyteren etter § 20 innen 14 dager etter at de opplysningene som kreves med hjemmel i § 9 c er mottatt på foreskrevet måte.

Departementet kan ved forskrift fastsette særlige regler om angreretten og kan herunder gjøre unntak fra angreretten for bestemte typer tjenester.

Bestemmelsene i § 13 om melding om bruk av angreretten og fristberegning gjelder tilsvarende.

§ 22 f. Gjennomføring av angreretten ved salg utenfor fast utsalgssted

Ved bruk av angreretten faller partenes plikt til å oppfylle avtalen bort.

Dersom noen av partene har oppfylt hele eller deler av avtalen, skal det skje en tilbakeføring. Bestemmelsene i §§ 14 og 15 gjelder tilsvarende for tilbakebetaling av vederlag og tilbakeføring av varer forbrukeren har mottatt i forbindelse med tjenesteavtalen.

Bestemmelsen i § 17 om virkninger for kredittavtaler gjelder tilsvarende.

Kapitteloverskriften i kapittel 6 skal lyde:

Kapittel 6. Gjennomføring av avtalen ved andre avtaler enn avtaler om finansielle tjenester

II

I lov 28. april 1978 nr. 18 om behandling av forbrukertvister skal § 14 lyde:

§ 14 Forholdet til *klagenemnder*

Departementet kan godkjenne at klager som ellers faller inn under Forbrukertvistutvalgets kompetanse i stedet skal behandles av en *klagenemnd*.

Kongen kan gi nærmere regler om hvilke krav som kan stilles til *klagenemndas* vedtekter for at godkjenning kan gis.

III

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.

Oslo, i familie-, kultur- og administrasjonskomiteen, den 17. februar 2005

Sonja Irene Sjøli

leder

Ulf Erik Knudsen

ordfører

Vedlegg

Brev fra Barne- og familiedepartementet v/statsråden til familie-, kultur- og administrasjonskomiteen, datert 8. februar 2005

Ot.prp. nr. 36 (2004-2005) Lov om endringer i lov 21. desember 2000 nr. 105 om opplysningsplikt og angrerett mv. ved fjernsalg og salg utenfor fast utsalgssted

Jeg viser til Familie-, kultur- og administrasjonskomiteens brev av 4. februar 2005.

Komiteen ber om departementets vurdering av følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen legge frem sak der man gjennomgår opplysningspliktreglene, sett i sammenheng med hva som allerede eksisterer i finansavtaleloven og kredittkjøpsloven, med sikte på at disse blir forenklet og samordnet."

Det er Justisdepartementet som har ansvaret for finansavtaleloven og kredittkjøpsloven, og forslaget har også vært forelagt dem.

Som det er redegjort for i proposisjonen, er det ikke uten videre mulig med en fullstendig samordning av opplysningspliktreglene. Mange av de overlappende reglene har ulikt formål og ulikt virkeområde, og lar seg vanskelig samordne. For eksempel gjelder reglene som foreslås i angrerettloven opplysninger om det som er viktig for forbrukeren å få i *fjernsalgssituasjonen*. Spesiallovgivningen inneholder på sin side regler om opplysninger som skal gis i tilknytning til *en spesiell tjeneste*. Norske regler bygger dessuten i stor grad på EU-direktiver som er dårlig samordnet og som også setter klare grenser for hva man overhodet kan foreta seg på nasjonalt plan.

Departementet har forståelse for at spørsmålet om samordning og forenkling reises, men mener det

vil være lite hensiktsmessig å igangsette et slikt arbeid. Bakgrunnen for dette er særlig at kontraktslovgivningen i EU for tiden er i betydelig utvikling. Arbeidet med et nytt forbrukerkredittdirektiv og et direktiv om betalingstjenester vil ha betydning for reglene om finansielle tjenester. I tillegg vil EUs arbeid med å gjennomgå og analysere kontraktretten mer generelt kunne få betydning.

Man vil neppe være tjent med at det brukes ressurser på at det norske regelverket samordnes og endres nå, hvis endringer i de underliggende direktiver medfører at deler av regelverket må endres på nytt om kort tid. Uavhengig av om det mer generelt kunne være aktuelt med en samordning er det under enhver omstendighet naturlig å avvente disse direktivarbeidene, blant annet fordi direktivene selv ventelig vil samordnes med annen fellesskapslovgivning. Etter departementets syn anser vi det hensiktsmessig at en gjennomgang finner sted når relevant EU-regelverk er på plass.

Når det gjelder spørsmålet om ikrafttredelsestidspunkt for endringene i angrerettloven, er departementet klar over at man i hvert fall fra bankenes side ville foretrekke at ikrafttredelsestidspunktet settes senere enn 1. juli 2005 som er antydnet i proposisjonen, blant annet fordi innarbeiding av reglene i de ulike saksbehandlingssystemene tar tid. Departementet har ingen synspunkter på dette utover at reglene som her er foreslått i stor grad samsvarer med direktivet og forslaget som ble sendt på høring, slik at mulighetene for å forberede seg på innføringen av nye regler burde ha vært gode.